

Enguany serà també l'Any Fuster. València serà seu de congressos sobre l'assagista en el marc dels Octubre, de l'estrena d'una Cantata dedicada a ell i dirigida per Carles Santos i d'una exposició que aplegarà les obres sobre les quals escrigué Fuster.

1997: Fuster, mesura de totes les coses

La fi del mil·lenni ha portat la fi de la història, la crisi de la raó i la perplexitat s'ha estès entre els intel·lectuals. Contra la desorientació i els que defensen que no hi ha possibilitat d'actuar sobre el món, només queda l'escepticisme, el dubte i la raó. La Fundació Ausiàs March i l'Editorial Tres i Quatre, organitzadores dels Premis Octubre de 1997, proposen Fuster com a antídote, 75 anys després del seu naixement i cinc després de la seua mort. Precísament, els aspectes de l'escepticisme que Fuster diferencia en el seu *Diccionari per a ociosos* seran el punt de partida per a l'Encontre d'escriptors d'aquesta vint-i-sisena edició dels Octubre.

"Aspecte intel·lectual: Els escèptics són sempre -i per definició- persones raonables: enraonades. Es posen cautelosament al costat de la raó, i per això solen tenir raó. O dit d'una altra manera: dubten, i encerten." Aquesta cita de Fuster encapçalà una ponència sobre Pla i Fuster, de la mateixa manera que altres cites d'aquest article sobre escepticisme encapçalaran les trobades per parlar del paper actual dels intel·lectuals, els dramaturgs, els opinadors, els guionistes i els narradors. Totes aquestes sessions es desenvoluparan sota el títol genèric d'*El descrèdit de l'escriptura (marcats pels mercats)*. L'objectiu global de l'Encontre seria definir quina és la situació actual de cadascuna d'aquestes professions, com han canviat en els darrers temps i per quines causes. Per exemple, per què un novel·lista

com Eduardo Mendoza diu, després de la publicació de la seua última novel·la *Una comedia ligera*, que la novel·la és un model exhaurit? Per què es dubta de la incidència social de la literatura contemporània? S'ha arribat a aquests extrems? Cal superar-los?

La llista de possibles ponents en aquest Encontre no està tancada. La intenció, però, és convidar

L'Encontre d'Escriptors intentarà definir quina és la situació actual de novel·listes, guionistes i dramaturgs.

Eduardo Mendoza o Josep Maria Benet i Jornet, entre molts d'altres.

Intel·lectuals a la fi del mil·lenni. Deia Fuster sobre el mot *Ètica* en el *Diccionari per a ociosos*: "La 'moral' dels nostres avis serà literalment inutilitzable per als nostres néts: nosaltres mateixos estem contemplant com s'esfondra de mica en mica. A una societat nova haurà de correspondre una ètica nova: una 'cultura' nova. La 'moral' del futur serà una 'moral' que arrela en les pressions objectives que el 'progrés' anirà creant."

Tanmateix, la fi de la història i el pensament únic preduen la crisi de valors lligats a la idea de "progrés" i de modernitat i, fins i tot, la crisi de la raó. Quina posició han de prendre els intel·lectuals del 1997 davant aquestes teories que neguen la possibilitat d'actuar sobre la realitat? El congrés sobre el pensament a la fi del mil·lenni que s'emmarca dins els Octubre intentarà esbrinar "El compromís dels intel·lectuals, avui". Partint de la figura de Fuster, entesa com a intel·lectual compromès i incòmode per als poders, els organitzadors del Congrés volen convidar els representants més qualificats d'aquesta "classe" i aquells més legítims per la seua trajectòria compromesa o crítica. Així, els convidats podrien ser gent que ha patit en carn viva l'autoritarisme o que s'ha "mullat" en conflictes concrets. En aquest sentit, hi ha la intenció de convidar Jorge Semprún, Juan Goytisolo o Susan Sontag. Abans que s'haja concretat res, els organitzadors expliquen que el Congrés s'hauria d'estructurar a partir d'una primera sessió sobre una visió històrica del compromís dels intel·lectuals per després concretar-se en posteriors ponències. S'hi analitzaran des dels moderns conceptes de la "crisi de la raó" i la "fi de la història", fins a la seua contrapartida amb la vigència de les idees crítiques i de la cultura humanística. "Guerra, racisme, xenofòbia i integristes" podria ser un altre epígraf que aplegara des de coneixedors directes dels conflictes bèl·lics de tot el món, com

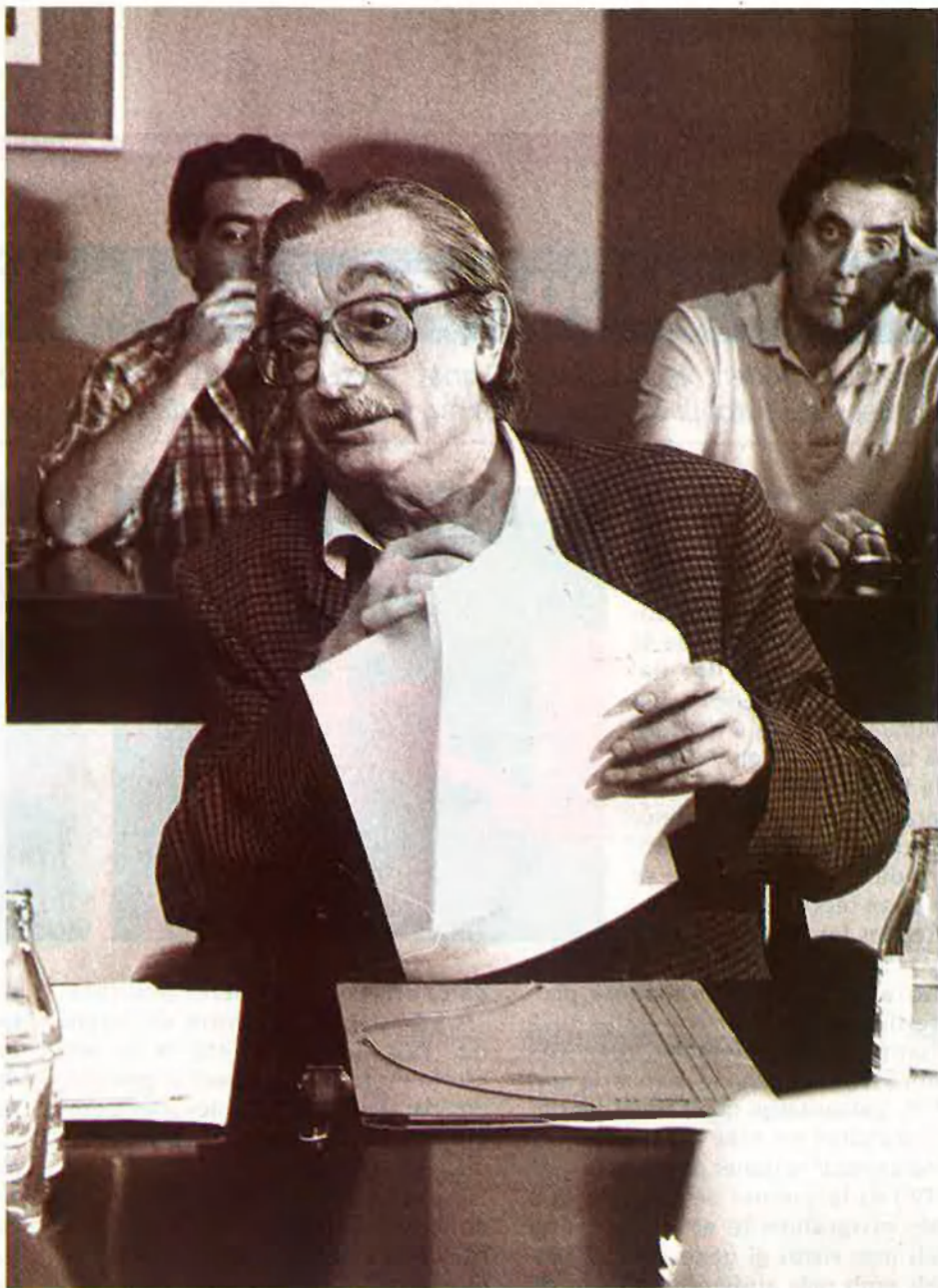
ara el periodista Ryszard Kapuscinski, fins a autors polèmics pel seu tractament del racisme. L'universalisme i el particularisme, amb l'oposició entre nacionalismes d'estat i nacions minoritàries, centraria una altra sessió del congrés, que conclourà amb dues sessions sobre "Els intel·lectuals i el poder" i el futur de la raó.

El tradicional congrés de Mitjans de Comunicació es mourà també al voltant dels escrits de Fuster en premsa i sobre el codi deontològic del periodista. El Fuster periodista, tots els seus articles i la relació de l'assagista amb els mitjans de comunicació seran el centre de debat d'aquesta edició.

Pel que fa al simposi cultural, voltarà sobre les figures de Roís de Corella, de la mort del qual es compleixen 500 anys, de Sor Isabel de Villena i del seu temps, sobre el qual també escrigué Fuster. Especialistes de diverses disciplines analitzaran els aspectes culturals, socials i històrics del moment que visqueren tots dos escriptors.

Les conferències magistrals que tancaven les jornades dels Octubre seran substituïdes per dues o tres taules rodones que, simultàniament, revisaran des del punt de vista de l'actualitat els temes que tractà Fuster. La nova cançó, el valencianisme polític, la concepció de Països Catalans o la creació artística seran alguns probables temes per a aquests debats.

Fuster i l'art. La relació de Fuster amb la creació artística és també l'origen d'una ambiciosa exposició que inclourà des dels textos de l'assagista de Sueca sobre art fins aquelles obres que són el seu objecte de crítica. Tot i que aquesta és la seua faceta menys coneguda, el primer llibre d'assaig de Fuster parla del "descrèdit de la realitat" en la creació artística, un passeig per l'evolució de la pintura europea des del Giotto a Picasso, des del naturalisme a l'art abstracte. Posteriorment, Fuster dedica molts articles i escrits a la pintura, sobretot contemporània, i bon nombre de presentacions i catàlegs per a gent tan diversa com Pedro Cámara, Viladecans,

Alfaro, Sixto, Andreu Castillejos, Boix, Heras, Armengol i un llarg etcètera. Aquesta exposició ambiciona aplegar el major nombre possible de textos de Fuster sobre art amb les obres que hi apareixen al costat. I així, convertir en mostra d'art el que Fuster digué en aquell primer "assaig" seu: "Basta que (l'art actual) ens ajudi a viure i a morir, que ens doni notícia de nosaltres mateixos i ens ensenyi de comprendre'ns, que ens consoli i ens esperoni."

L'any Fuster culminarà també amb la realització de dos projectes de més llarga durada. Un serà l'estrena de la *Cantata per Joan Fuster*, que el compositor vinarossenc Carles Santos dirigirà amb dos centenars de músics i intèrprets. L'estrena d'aquesta peça, que combina les arrels populars de gralles i dolçaines amb altres instru-

ments d'avantguarda, se celebrarà en un acte d'homenatge a Joan Fuster a València.

L'altre projecte és la creació d'un Centre d'Estudis d'Història i Pensament "Joan Fuster", que tindrà com a objectius bàsics la realització d'estudis sobre la seua obra i la seua edició en diversos formats, des del llibre fins al vídeo. Un programa de beques i col·laboracions per realitzar nous estudis i investigacions amb caràcter històric, literari o de pensament serà l'altre fi del Centre.

Tot un any per convertir la mirada escèptica de l'humanista en un pont per fer el canvi de segle per sobre de les teories que proclamen que ha arribat la fi de la història i que el paper dels intel·lectuals és ja paper mullat.

Joan Fuster, davant el tribunal que li va permetre l'accés a la càtedra d'Història Social de la Llengua Catalana.

El Congrés de Pensament dels Octubre tractarà "El compromís dels intel·lectuals, avui", a partir de la figura de Fuster. (Foto: Arxiu / Jordi Vicent)

Àlex Milian